

PROVOZNÍ ZISK PŘI OCEŇOVÁNÍ PODNIKU

Příspěvek XIV. konference znalců – Brno 21. a 22. 1. 2005.

Abstrakt: Pro oceňování podniku výnosovou metodou je jedním ze základních ukazatelů zisk z výroby. V tomto příspěvku je uveden návrh postupu stanovení tohoto zisku a jeho výpočet pomocí strukturálního modelu pro stavební výrobu.

ÚVOD

Proces probíhající při ocenění podniku je značně složitý a variabilní. Je postaven na rozhodnutí posuzovatele, které vychází z toho za jakým účelem je provedeno posouzení, z charakteru posuzovaného objektu a cíle posouzení. Podmínkou kvalitního výsledku tohoto procesu je zajištění relevantních a kvalitních informací v maximální míře a kvalita posuzovatele. Posuzovatel by měl provést výběr postupů a metodik s ohledem nato, aby intuitivní část posouzení byla co nejmenší a posouzení bylo provedeno za podpory využití zpracování informací pomocí matematické podpory a logických vazeb.

POSTUPY PRO OCEŇOVÁNÍ PODNIKŮ

Současné postupy oceňování podniků jsou postaveny na dvou základních náhledech na problematiku podniku a to ocenění podniku založené na stavových veličinách a ocenění podniku na základě jeho budoucích výnosů[1, 2]

Princip metody založené na stavových metodách vychází z věcné podstaty podniku, která by měla vyjádřit jeho hodnotu. Podnik, aby mohl fungovat musí vytvářet určité portfolio aktiv a jejich struktura má odpovídat potřebám činnosti kterou provádí. Podnik se ocení buď v účetní hodnotě, nebo v substanční hodnotě. [1, 2]

Princip metody výnosové spočívá na předpokladu, že podnik bude pokračovat ve své činnosti ve stejném rozsahu, s rozšířením rozsahu, případně s útlumem a bude zajišťovat výnosy z této činnosti. Výchozím bodem této metody je schopnost posuzovatele provést prognózu budoucnosti podniku. Pro tento proces lze uplatnit několik postupů ovlivňujících relevanci získaného výsledku. Vedle budoucích výnosů se prognózuje i zisky z těchto výnosů. Postupy provedení prognózy uváděné v odborné literatuře a používané v odborné veřejnosti vycházejí z údajů evidence, kterou má podnik k dispozici a dostupné pro posuzovatele. Jedná se zejména o informace podniku zpracované do povinných formulářů: Výkaz zisku a ztrát, Rozvaha a Výkaz peněžních toků. Tyto informují o finanční a majetkové situaci podniku v minulých obdobích. Výslednicí je vždy zjištění vytvoření objemu zisku za podnik celkem. Z těchto údajů se dále sestaví prognóza dalšího života

Název	Princip	Podklady	Poznámka
Porovnávací (komparativní, metoda porovnatelných transakcí)	Porovnání s prodeji obdobných věcí na trhu	Ceny a vlastnosti obdobných prodaných resp. nabízených věcí (podnik = věc hromadná)	Lze použít jen tehdy, jsou-li k dispozici údaje o dostatečném počtu prodejů obdobných věcí
Nákladová (věcná hodnota, substanční hodnota)	Zjištění nákladů na pořízení nové věci k datu ocenění, sníženo o technické opotřebení	Katalogy cen, objemy staveb, kusy strojů a nástrojů, ...	
Výnosová (metoda kapitalizovaného zisku, diskontované cash-flow ...)	Zjištění předpokládaných budoucích čistých výnosů z věci (pronájem nemovitosti, výnosy podniku, ...)	Dosažitelné budoucí výnosy a náklady nutné k dosažení těchto výnosů	
Metoda střední hodnoty	Prostý aritmetický průměr mezi metodou nákladovou a výnosovou		
Metoda váženého průměru	Vážený aritmetický průměr mezi metodou nákladovou a výnosovou		Při výnosové hodnotě menší než věcná: větší váha hodnotě výnosové

[zdroj: 3]

podniku za podpory informací týkajících se okolí podniku a zčásti týkající se interního života vlastního podniku [1, 2]

METODY A PODKLADY PŘI OCEŇOVÁNÍ PODNIKŮ

Stanovení provozního zisku

Provozní zisk podniku je jeden z ukazatelů, které se používají při výpočtu ceny podniku výnosovou metodou. V současných metodách se doporučuje u výnosových metod výpočtu ceny podniku hospodářský výsledek podniku, který neobsahuje částky vznikající v důsledku náhodné a jednorázové činnosti a souvisí s náklady a výnosy z majetku provozně nenutným. Zde je řešeno stanovení zisku z výrobní činnosti prováděné vlastními pracovníky ve stavebním podniku, provozního zisku. Postup vychází ze zjištění budoucích výnosů a budoucích nákladů nutných k jejich dosažení. Zisk je vypočítán jako rozdíl a to pro výchozí období a další budoucí období. Zjištěná hodnota umožní posoudit schopnost podniku provozovat výrobní činnost ve struktuře výchozího období, kdy je podnik hodnocen.

Základní předpoklady pro postup zjištění hodnoty zisku jsou:

- Vytvoření zisku z výroby provedené vlastními pracovníky je chápáno jako schopnost podniku provozovat výrobu a hodnoceno v rámci zjištění jeho potenciálu. Hodnocení potenciálu podniku je součástí oceňování stavebního podniku.
- Náklady na stavební výrobu a dosažené tržby z prodeje této výroby jsou považovány jako základní faktory ovlivňující výši výrobního zisku.
- Zisk je vyhodnocen v krátkodobém časovém horizontu z pohledu plánování a v dlouhodobém časovém horizontu z pohledu prognózy.

Strukturní model pro výpočet provozního zisku

Nástrojem pro výpočet provozního zisku může být strukturní model. Tento obsahuje náklady a tržby dosažené prodejem výroby na kterou byly náklady vynaloženy. Náklady lze dále rozdělit podle jejich vztahu k objemu tržeb. Struktura nákladů se odvíjí od struktury možných informací, které může zpracovatel získat. Čím je struktura podrobnější, tím je vypovídací schopnost modelu vyšší. Jednotlivé prvky modelu se modelují podle předpokladů jejich vývoje v budoucích období. V krátkodobém horizontu se modelují metodami pro plánování pomocí ukazatelů, v dlouhodobém horizontu se modelují metodami strategického plánování s využitím regresních funkcí.

Strukturní model je možné upravit podle potřeb konkrétního podniku, který je předmětem posouzení. Pro výpočty lze využít běžně používaný software Excel, který je dobře přístupný veřejnosti,

a je základní počítačovou výbavou. Model lze zpodrobňovat doplněním dalších ukazatelů. Zpodrobňování lze provádět v úrovni základních ukazatelů i v úrovni porovnatelných ukazatelů. Trendy jednotlivých prvků lze modelovat pomocí údajů získaných v dokumentaci oceňovaného podniku, pokud to není možné lze uplatnit údaje ze státní statistiky.

ZÁVĚR

Postupy prováděné v rámci znalecké činnosti při oceňování podniků a hodnocení jejich výsledků musí být v souladu se zákonem č.40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a se zákonem č.513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Znalecká činnost v trestním řízení musí být prováděna v souladu se zákonem č.140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů a se zákonem č.141/1961 Sb., trestní řád ve znění pozdějších předpisů. Metodika zde uvedena je v souladu s podmínkami pro znalecké posuzování. V tomto příspěvku je řešena problematika z oboru Soudního inženýrství. Hlavním cílem je propojení poznatků z oblasti ekonomiky stavebního podniku s potřebami pro jeho znalecké oceňování. Podnik je složitý mechanismus, ve kterém působí mnoho různých vazeb. Jeho oceňování je náročný proces kladoucí vysoké požadavky na odbornost znalce z různých oblastí ekonomiky podniku a financování.

Modelování nákladů a výnosů pro tvorbu zisku v budoucích obdobích jako jednoho z podkladů pro ocenění podniku bylo provedeno v rámci habilitační práce autorky [4]. Práce byla zpracována za podpory Ústavu soudního inženýrství VUT v Brně. Tímto děkuji Prof. Ing. A. Bradáčovi, DrSc za odbornou podporu v získávání vědomostí v mém dosavadním vzdělávání a odborné praxi v oboru Soudního inženýrství.

LITERATURA

- [1] BRADÁČ, A. a kol.: *Soudní inženýrství*. Brno, CERM 1997. ISBN 80-7204-057-X
- [2] MAŘÍK, M. a kol.: *Metody oceňování podniku*, Vydání I., Praha, EKOPRESS, 2003. ISBN 80-86119-57-2
- [3] BRADÁČ, A.: Odborné konzultace k habilitační práci.
- [4] MARKOVÁ, L: Nákladový model stavební výroby pro oceňování podniků a jeho využití ve znalecké praxi, habilitační práce v oboru Soudní inženýrství, 2004.